Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 26. februára 2015 [1]

Vec C-671/13

VĮ Indėlių ir investicijų draudimas,
Virgilijus Vidutis Nemaniūnas

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva)]

„Systémy ochrany vkladov a náhrad pre investorov — Smernice 94/19/ES a 97/9/ES — Vylúčenie vlastníkov vkladových certifikátov alebo dlhopisov emitovaných úverovou inštitúciou z akéhokoľvek systému ochrany alebo náhrad — Možnosť odvolávať sa v konaní proti štátnej spoločnosti, ktorá zabezpečuje poistenie vkladov a vyplácanie náhrad, pred vnútroštátnym súdom na ustanovenia smerníc 94/19/ES a 97/9/ES — Vylúčenie investorov, ktorí investujú do úverových cenných papierov emitovaných úverovou inštitúciou, ktorá nepoužila tieto cenné papiere ani neodlíšila investičné finančné prostriedky od iných finančných prostriedkov, ktoré má k dispozícii, zo systému náhrad“

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) ponúka Súdnemu dvoru možnosť po prvý raz sa vyjadriť k viacerým otázkam týkajúcim sa usporiadania systémov ochrany vkladov a investorov upravených v smernici 94/19/ES [2] a v smernici 97/9/ES [3]. So skutočnosťou, že litovský zákonodarca prebral obe tieto smernice do jedného legislatívneho aktu, sa spája riziko možného prekrývania ochrany stanovenej v obidvoch smerniciach alebo – v opačnom prípade – riziko možného uplatnenia výnimiek povolených konkrétne v jednej z týchto smerníc na akýkoľvek finančný nástroj bez rozlíšenia. Preto je dôležité zdôrazniť špecifickosť účelu jednej aj druhej smernice, a teda nevyhnutné primerane usporiadať systémy ochrany, ktoré tieto smernice upravujú.

I – Právny rámec

A – *Právo Únie*

1. Smernica o vkladoch

2. Podľa šestnásteho odôvodnenia smernice o vkladoch „… minimálna úroveň ochrany predpísaná v tejto smernici by nemala ponechať príliš veľkú časť vkladov bez ochrany v záujme ochrany spotrebiteľa, ako aj stability finančného systému…“.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. ES L 135, s. 5; Mim. vyd. 06/002, s. 252, ďalej len „smernica o vkladoch“).

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 3. marca 1997 o systémoch náhrad pre investorov (Ú. v. ES L 84, s. 22; Mim. vyd. 06/002, s. 311, ďalej len „smernica o investoroch“).

3. Na základe osemnásteho odôvodnenia tej istej smernice „… členský štát musí byť schopný vylúčiť určité kategórie zvlášť uvádzaných vkladov alebo vkladateľov, ak sa nenazdáva, že potrebujú zvláštnu ochranu, z ochrany poskytovanej systémami ochrany vkladov“.

4. Článok 1 ods. 1 smernice o vkladoch vymedzuje vklad ako „aktívny [kladný – *neoficiálny preklad*] zostatok, ktorý vznikne z peňažných prostriedkov ponechaných na účte alebo z dočasných úložiek vyplývajúcich z bežných bankových činností, ktoré musí úverová inštitúcia splatiť v zmysle platných zákonných a zmluvných podmienok, ako aj z pohľadávok potvrdených [ako aj pohľadávka potvrdená – *neoficiálny preklad*] listinou vydanou úverovou inštitúciou“.

5. V súlade s článkom 3 ods. 1 prvým pododsekom smernice o vkladoch „každý členský štát zabezpečí, aby na jeho území bol zavedený a oficiálne uznaný jeden alebo viac systémov ochrany vkladov. Okrem okolností uvedených v druhom pododseku a v odseku 4 žiadna úverová inštitúcia povolená v tomto členskom štáte podľa článku 3 smernice 77/780/EHS nemôže prijímať vklady, ak nie je členom takéhoto systému“.

6. Článok 7 citovanej smernice v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Systémy ochrany vkladov stanovia, že úhrnné vklady každého vkladateľa musia byť kryté do 20000 ECU v prípade, že sa vklady stanú nedostupnými.

…

2. Členské štáty môžu stanoviť, že určití vkladatelia alebo vklady budú vyňaté z ochrany alebo im bude poskytnutá nižšia úroveň ochrany. Tieto výnimky sú uvedené v prílohe I.“

7. V bode 12 zoznamu výnimiek v citovanej prílohe I sú uvedené „dlhopisy úverového ústavu [dlhopisy emitované úverovou inštitúciou – *neoficiálny preklad*] a záväzky z vlastných akceptácií zmeniek a vlastných vystavených zmeniek“.

2. Smernica o investoroch

8. V odôvodnení 4 smernice o investoroch sa uvádza:

„keďže ochrana investorov a zachovanie tajnosti [dôvery – *neoficiálny preklad*] vo finančnej sústave sú dôležitým aspektom uskutočnenia a riadneho fungovania vnútorného trhu v tejto oblasti; keďže nakoniec [na tento účel – *neoficiálny preklad*] je preto nutné, aby každý členský štát mal systém náhrad pre investora, ktorý zaručuje minimálnu úroveň harmonizácie ochrany, aspoň pre drobných investorov v prípade, že investičná spoločnosť nie je schopná plniť svoje záväzky voči svojim investorom – klientom“.

9. Odôvodnenie 9 tej istej smernice znie takto:

„keďže definovanie [definícia – *neoficiálny preklad*] investičnej spoločnosti zahŕňa úverové inštitúcie, ktoré sú oprávnené vykonávať investičné služby; keďže každá z takýchto úverových inštitúcií musí byť nútená podliehať systémom náhrad pre investora na pokrytie investičných činností; keďže však nie je nutné vyžadovať od takejto úverovej inštitúcie podriadenie sa dvom oddeleným systémom, ak jednotný systém spĺňa požiadavky tak tejto smernice, ako aj smernice 94/19/ES…; keďže v prípade investičných spoločností, ktoré sú úverovými inštitúciami, môže byť v určitých prípadoch ťažké rozlíšiť medzi vkladmi krytými smernicou 94/19/ES a peniazmi uloženými v súvislosti s investičnou činnosťou; keďže členské štáty sú oprávnené určiť, ktorá smernica sa použije pre takéto pohľadávky“.

10. V článku 1 ods. 4 smernice je „investor“ vymedzený ako „každá osoba, ktorá investičnej spoločnosti v súvislosti s investičnou činnosťou zverila peniaze alebo nástroje“.

11. Podľa článku 1 ods. 3 smernice o investoroch sa za „nástroje“ na účely tejto smernice majú považovať nástroje vymenované v oddiele B prílohy k smernici 93/22/EHS [4].

12. Článok 2 smernice o investoroch v odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Systém zabezpečuje investorom krytie v súlade s článkom 4, keď:

— príslušné orgány zistili, že podľa ich stanoviska spoločnosť [investičná spoločnosť – *neoficiálny preklad*] v danom období, vzhľadom na dôvody priamo spojené s jej finančnou situáciou, nie je schopná plniť svoje záväzky vychádzajúce z pohľadávok klientov a nemožno predpokladať, že by tak v krátkom čase mohla urobiť,

alebo

— súdny orgán vydal rozhodnutie z dôvodov priamo sa týkajúcich finančnej situácie investičnej spoločnosti, ktorého následkom je pozastavenie možnosti investorov uplatňovať svoje pohľadávky voči nej,

podľa toho, ktorý prípad nastane skôr.Krytie musí byť v súlade s príslušnými právnymi a zmluvnými podmienkami zabezpečené pre pohľadávky vyplývajúce z neschopnosti investičnej spoločnosti:

— vyplatiť peniaze dlžné alebo patriace investorom a uložené v ich prospech v súvislosti s investičnou činnosťou

alebo

— vrátiť investorom nástroje, ktoré im patria a ktoré na ich účet drží, uchováva a spravuje v súvislosti s investičnou činnosťou.

3. Požiadavka v zmysle odseku 2 na úverovú inštitúciu, ktorá je predložená v členskom štáte a na ktorú sa vzťahuje [Každá pohľadávka v zmysle odseku 2 voči úverovej inštitúcii, na ktorú by sa v danom členskom štáte vzťahovala – *neoficiálny preklad*] tak táto smernica, ako aj smernica 94/l9/ES, musí byť podriadená členským štátom systému v rámci jednej z týchto smerníc, tak ako členský štát uzná za vhodné. Za žiadnu pohľadávku nesmie byť poskytnutá náhrada v rámci týchto smerníc viac ako jedenkrát.“

13. V článku 4 ods. 1 a 2 smernice o investoroch sa uvádza:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby systém poskytoval krytie najmenej 20000 ECU pre každého investora v súvislosti s jeho pohľadávkami podľa článku 2 ods. 2.

Do 31. decembra 1999 môžu členské štáty, v ktorých v čase prijatia tejto smernice krytie predstavuje menej ako 20000 ECU, ponechať túto nižšiu úroveň, pokiaľ nie je nižšia ako 15000 ECU. Túto možnosť majú aj členské štáty, ktorých sa týkajú prechodné ustanovenia druhého pododseku článku 7 ods. 1 smernice 94/19/ES.

4 — Smernica Rady z 10. mája 1993 o investičných službách v oblasti cenných papierov (Ú. v. ES L 141, s. 27; Mim. vyd. 06/002, s. 43). V oddiele B jej prílohy sú vymenované tieto nástroje: „1. a) Prevoditeľné cenné papiere. b) Podiely v podnikoch kolektívneho investovania. 2. Nástroje peňažného trhu. 3. Finančné termínové obchody vrátane rovnocenných nástrojov s platbou v hotovosti. 4. Dohody o budúcej úrokovej sadzbe (FRA). 5. Úrokové a menové swapy, swapy na základe akcií a akciových indexov. 6. Opcie na nadobudnutie alebo nakladanie akýmikoľvek nástrojmi spadajúcimi do tohto oddielu prílohy vrátane rovnocenných nástrojov s platbou hotovosti. Táto [k]ategória zahŕňa najmä menové a úrokové opcie.“

2. Členský štát môže zabezpečiť, aby určití investori boli vylúčení zo systémov krytia alebo im bola poskytovaná nižšia úroveň krytia. Tieto výnimky sú uvedené v prílohe I.“ [5]

3. Smernica 86/635/EHS [6]

14. Podľa článku 20 ods. 1 smernice 86/635 položka „Dlhy [Záväzky – *neoficiálny preklad*] dokladované osvedčeniami“ musí zahŕňať „jednak dlhopisy, ako aj dlhy [záväzky – *neoficiálny preklad*], pre ktoré boli vydané prevoditeľné osvedčenia, najmä vkladové potvrdenky, ‚*bons de caisse*‘ [vkladové certifikáty, pokladničné poukážky – *neoficiálny preklad*] a pasíva vzniknuté z vlastných akceptancií a zmeniek“.

4. Smernica 2004/39/ES [7]

15. Príloha I oddiel C smernice 2004/39 stanovuje zoznam finančných nástrojov, ktorých sa týka táto smernica. V bode 2 sú nástroje peňažného trhu zaradené medzi „finančné nástroje“.

16. Článok 4 ods. 1 smernice 2004/39 vymedzuje v bode 19 „nástroje peňažného trhu“ ako „tie druhy nástrojov, s ktorými sa bežne obchoduje na peňažnom trhu, ako sú napríklad štátne pokladničné poukážky, vkladové certifikáty a obchodné cenné papiere a s výnimkou platobných nástrojov“.

5. Nariadenie (ES) č. 25/2009 [8]

17. V súlade s prílohou I prvou časťou oddielom 2 písm. g) nariadenia č. 25/2009 sa „nástrojmi peňažného trhu“ rozumejú „nástroje, ktoré sa zvyčajne obchodujú na peňažnom trhu [trhu, sú likvidné – *neoficiálny preklad*] a majú hodnotu, ktorú je možné kedykoľvek presne stanoviť“.

B – *Vnútroštátne právo*

18. § 2 ods. 3 litovského zákona č. IX-975 z 20. júna 2002 o ochrane vkladov a záväzkoch voči investorom (Indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas, ďalej len „litovský zákon o ochrane vkladov“) stanovuje, že „vkladateľom“ sa rozumie fyzická alebo právnická osoba, ktorá je majiteľom vkladu v banke, v pobočke banky alebo v bankovom družstve s výnimkou osôb, ktorých vklady nemožno poistiť podľa tohto zákona.

5 — V prílohe I sú vymenované tieto výnimky: „1. Profesionálni a inštitucionálni investori… . 2. Nadnárodné inštitúcie, vládne a ústredné správne orgány. 3. Územné celky na úrovni provincií a regiónov a miestne a obecné orgány. 4. Riaditelia, správcovia a osobne zodpovední členovia investičných spoločností, osoby vlastniace 5 % alebo viac základného imania takýchto investičných spoločností, osoby zodpovedné za vykonávanie zákonných auditov účtovných dokladov investičných spoločností a investori s podobným postavením v iných spoločnostiach rovnakej skupiny. 5. Blízki príbuzní a tretie osoby konajúce v mene investorov podľa bodu 4. 6. Ostatné spoločnosti v rovnakej skupine. 7. Investori, ktorí privodili alebo využili určité skutočnosti vo vzťahu k investičnej spoločnosti, ktoré spôsobili finančné ťažkosti spoločnosti alebo prispeli k zhoršeniu jej finančnej situácie. 8. Spoločnosti, ktoré sú také veľké, že pri nich neprichádza do úvahy možnosť zostaviť skrátenú súvahu podľa článku 11 štvrtej smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov obchodných spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy.“

6 — Smernica Rady z 8. decembra 1986 o ročnej účtovnej závierke a konsolidovaných účtoch bánk a iných finančných inštitúcií (Ú. v. ES L 372, s. 1; Mim. vyd. 06/001, s. 157).

7 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS (Ú. v. EÚ L 145, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 263).

8 — Nariadenie Európskej centrálnej banky z 19. decembra 2008 o bilancii sektora peňažných finančných inštitúcií (Ú. v. EÚ L 15, s. 14) v znení zmenenom a doplnenom nariadením Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 883/2011 z 25. augusta 2011 (Ú. v. EÚ L 228, s. 13).

19. V § 3 ods. 1 citovaného zákona sa uvádza, že predmetom ochrany sú vklady vkladateľov v domácej mene (LTL) alebo cudzej mene, zatiaľ čo odsek 4 uvedeného ustanovenia stanovuje, že predmetom ochrany nemôžu byť okrem iného dlhové nástroje (vkladové certifikáty) emitované samotným poisteným (v prejednávanej veci bankou).

20. V súlade s § 9 ods. 1 druhou vetou litovského zákona o ochrane vkladov nárok na náhradu vznikne investorovi v deň, keď nastane poistná udalosť, len v prípade, ak poistený previedol alebo použil cenné papiere a/alebo finančné prostriedky investora bez jeho súhlasu.

II – Skutkový stav

21. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v dvoch spojených konaniach, v ktorých sa dvaja jednotlivci – Vitoldas Guliavičius a Virgilijus Vidutis Nemaniūnas – domáhajú určenia neplatnosti svojich zmlúv o kúpe vkladového certifikátu a upísaní dlhopisov uzavretých s bankou (Snoras), pričom tvrdia, že neboli riadne informovaní o vlastnostiach a podmienkach predmetných finančných nástrojov ani o finančnej situácii spoločnosti Snoras, ktorá sa krátko po uzavretí týchto zmlúv dostala do konkurzu.

22. V prípade zmluvy o kúpe vkladového certifikátu súd v druhom stupni vyhovel žalobe Vitoldasa Guliavičiusa a rozhodnutie tohto súdu napadol kasačným opravným prostriedkom VI Indėlių ir investicijų draudimas (ďalej len „IID“), verejnoprávny podnik, ktorý zabezpečuje ochranu vkladov a pohľadávok v prípade platobnej neschopnosti finančných inštitúcií. V prípade zmluvy Virgilijusa Vidutisa Nemaniūnasa o upísaní dlhopisov bola jeho žaloba zamietnutá v prvom aj druhom stupni a napokon podal v tejto veci kasačný opravný prostriedok.

23. Najvyšší súd Litvy, ktorý prejednáva obidva kasačné opravné prostriedky, predložil tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom spresňuje, že súdy, ktoré rozhodovali v prvom a druhom stupni, rozhodli len o údajnom protiprávnom konaní spoločnosti Snoras v súvislosti s poskytnutými informáciami o rizikách spojených so spornými transakciami. Spor však treba posúdiť aj z hľadiska právnej úpravy ochrany žalobcov ako vkladateľov alebo investorov.

III – Prejudiciálne otázky

24. Prejudiciálne otázky, ktoré boli položené 17. decembra 2013, znejú takto:

„1. Má sa článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I smernice 94/19 chápať a vykladať v tom zmysle, že ak členský štát vylúči z pôsobnosti ochrany vkladateľov úverovej inštitúcie, ktorí vlastnia dlhové nástroje (vkladové certifikáty) vydané touto inštitúciou, toto vylúčenie možno uplatniť len v prípade, ak majú uvedené vkladové certifikáty všetky znaky finančného nástroja v zmysle smernice 2004/39 (aj s prihliadnutím na ďalšie právne akty Únie, napríklad nariadenie Európskej centrálnej banky č. 25/2009), vrátane obchodovateľnosti na sekundárnom trhu?

2. Ak sa dotknutý členský štát rozhodne prebrať smernice 94/19 a 97/9 do vnútroštátneho práva takým spôsobom, že systémy ochrany vkladateľov a investorov sú upravené v tom istom legislatívnom akte (tom istom zákone), majú sa článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I smernice 94/19 a článok 2 ods. 2 smernice 97/9 – vzhľadom na článok 2 ods. 3 smernice 97/9 – chápať a vykladať v tom zmysle, že na vlastníkov vkladových certifikátov a dlhopisov sa musí vzťahovať niektorý zo systémov ochrany uvedených smerníc?

3. Vzhľadom na to, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy sa na vlastníkov vkladových certifikátov a dlhopisov vydaných úverovou inštitúciou nevzťahuje ani jeden z možných systémov ochrany stanovených smernicami 94/19 a 97/9:

   a) sú článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 (zmenený a doplnený smernicou 2009/14) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 ako aj článok 1 ods. 1 tej istej smernice, ktorý vymedzuje pojem vklad, vo vzájomnej súvislosti dostatočne jasné, presné a bezpodmienečné a zakladajú subjektívne práva, takže jednotlivci sa ich môžu dovolávať v konaní pred vnútroštátnym súdom na podporu svojich nárokov na náhradu voči orgánu ochrany zriadenému štátom, ktorý je poverený vyplácaním uvedenej náhrady?

   b) sú článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 1 smernice 97/9 dostatočne jasné, presné a bezpodmienečné a zakladajú subjektívne práva, takže jednotlivci sa ich môžu dovolávať v konaní pred vnútroštátnym súdom na podporu svojich nárokov na náhradu voči orgánu ochrany zriadenému štátom, ktorý je poverený vyplácaním uvedenej náhrady?

   c) v prípade kladnej odpovede na otázky uvedené v písmenách a) a b), ktorý z dvoch možných systémov ochrany má vnútroštátny súd použiť na rozhodnutie sporu medzi jednotlivcom a úverovou inštitúciou, ktorého vedľajším účastníkom je orgán ochrany zriadený štátom, ktorý je poverený správou systémov ochrany vkladateľov a investorov?

4. Majú sa článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 2 smernice 97/9 (v spojení s prílohou I tejto smernice) chápať a vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa systém náhrad pre investorov nevzťahuje na investorov, ktorí vlastnia dlhové nástroje vydané úverovou inštitúciou, z dôvodu typu finančných nástrojov (dlhové nástroje) a vzhľadom na to, že poistený (úverová inštitúcia) nepreviedol ani nepoužil finančné prostriedky alebo cenné papiere investorov bez súhlasu investorov? Má skutočnosť, že úverová inštitúcia, ktorá vydala dlhové nástroje (emitent), je zároveň uschovávateľom týchto finančných nástrojov (sprostredkovateľom) a že investované finančné prostriedky nie sú oddelené od ostatných finančných prostriedkov, ktorými úverová inštitúcia disponuje, význam pre výklad citovaných ustanovení smernice 97/9, pokiaľ ide o ochranu investorov?“

25. Vnútroštátny súd sa v konečnom dôsledku pýta po prvé na dosah možnej výnimky z ochrany stanovenej smernicou o vkladoch, pričom táto výnimka by v prípade, ak by sa vykladala reštriktívne – čo je podľa jeho názoru potrebné –, nebola uplatniteľná na sporné zmluvy, po druhé a po tretie na správnosť prebratia smernice o vkladoch a smernice o investoroch do litovského práva a v prípade, ak by sa konštatovalo, že tieto smernice boli prebraté nesprávne, na možnosť jednotlivcov dovolávať sa ich priameho uplatnenia a po štvrté na možnosť neuplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy na určitý typ investorov z dôvodu typu finančného nástroja.

IV – Konanie pred Súdnym dvorom

26. Snoras, IID, Litovská republika a Komisia sa zúčastnili konania a predložili písomné pripomienky. Na pojednávaní konanom 20. novembra 2014 sa zúčastnili aj zástupcovia, ktorých zastupovaním v konaní poverili Virgilijus Vidutis Nemaniūnas a Vitoldas Guliavičius, pričom druhý z nich predniesol ústne pripomienky.

V – Preskúmanie položených otázok

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

27. Prvá z otázok, ktoré Súdnemu dvoru kladie Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, sa osobitne týka smernice o vkladoch a konkrétne súvisí s možnosťou, ktorú členským štátom priznáva článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I uvedenej smernice, vylúčiť z ochrany vkladov stanovenej v tejto smernici „vkladové certifikáty“, na ktoré sa má uvedená smernica podľa jej článku 1 v zásade vzťahovať.

28. Vnútroštátny súd sa presnejšie pýta, či sa uvedená možnosť vylúčiť vkladové certifikáty vzťahuje len na tie vkladové certifikáty, ktoré spĺňajú všetky vlastnosti finančného nástroja v zmysle smernice 2004/39, medzi ktoré patrí obchodovateľnosť na sekundárnom trhu.

1. Tvrdenia účastníkov konania

29. Vitoldas Guliavičius tvrdí, že v danom prípade ide o termínovaný vklad, ktorý vzhľadom na to, že nie je obchodovateľný na kapitálovom trhu, nemožno považovať za investičný produkt, a preto nemôže byť vylúčený z ochrany stanovenej smernicou o vkladoch.

30. Snoras a IID sa domnievajú, že Litovská republika bola oprávnená využiť možnosť stanovenú v článku 7 ods. 2 smernice o vkladoch, a teda vylúčiť z ochrany vkladové certifikáty. V tomto zmysle tvrdia, že definícia takých certifikátov v litovskom práve sa zhoduje s definíciou stanovenou v nariadení č. 25/2009 a v smernici 2004/39. Druhá uvedená definícia sa nemôže uplatniť na účely výkladu prvej uvedenej definície bez toho, aby došlo k porušeniu zásady zákazu retroaktivity.

31. Litovská republika tvrdí, že na dosiahnutie cieľov smernice o vkladoch – konkrétne slobodného poskytovania služieb v bankovom sektore, stability bankového systému a ochrany sporiteľov – si normotvorca Únie zvolil minimálnu harmonizáciu. Smernica nevytvorila systém ochrany každého typu vkladu alebo vkladateľa, pričom stanovila možnosť, aby členské štáty vylúčili z ochrany určité vklady. Podľa jej názoru vkladové certifikáty, ktoré sú predmetom konania vo veci samej, spadajú pod pojem „[dlhopisy emitované úverovou inštitúciou]“ uvedený v bode 12 prílohy I smernice o vkladoch, a preto Litovská republika bola oprávnená vylúčiť ich z ochrany vkladov.

32. V súvislosti s posledným uvedeným bodom litovská vláda tvrdí, že smernica o vkladoch neobmedzuje pojem úverové cenné papiere na cenné papiere, ktoré majú vlastnosti finančných nástrojov v zmysle smernice 2004/39, ktorá neodkazuje na smernicu o vkladoch ani ju nemení a nedopĺňa, a preto jej prijatie nemalo nijaký vplyv na výnimku stanovenú v bode 12 prílohy I smernice o vkladoch.

33. Komisia sa v prvom rade domnieva, že pri určovaní, či vkladové certifikáty možno zahrnúť pod pojem „kladný zostatok potvrdený úverovým cenným papierom emitovaným úverovou inštitúciou“, uvedený v článku 1 smernice o vkladoch, je potrebné vychádzať z článku 20 ods. 1 smernice 86/635, ktorý zahŕňa vkladové certifikáty pod pojem pohľadávka potvrdená prevoditeľným cenným papierom. V druhom rade Komisia tvrdí, že ak by sa určilo, že vkladové certifikáty možno zahrnúť pod pojem vklad uvedený v článku 1 smernice o vkladoch, potreba reštriktívneho výkladu výnimky stanovenej v článku 7 ods. 2 tej istej smernice by podľa jej názoru neznamenala, že táto výnimka sa môže vzťahovať len na úverové cenné papiere, ktoré majú vlastnosti finančných nástrojov v zmysle smernice 2004/39.

2. Posúdenie

34. Na túto prvú otázku treba odpovedať na základe výkladu dvoch ustanovení smernice o vkladoch v ich vzájomnej súvislosti. Prvým ustanovením je článok 1, ktorý vymedzuje vklad ako „[kladný] zostatok, ktorý vznikne z peňažných prostriedkov ponechaných na účte alebo z dočasných úložiek vyplývajúcich z bežných bankových činností, ktoré musí úverová inštitúcia splatiť v zmysle platných zákonných a zmluvných podmienok, [ako aj *pohľadávku potvrdenú*] *listinou vydanou úverovou inštitúciou*“.[9] Druhým ustanovením je článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I tej istej smernice, podľa ktorého členské štáty môžu vylúčiť alebo znížiť úroveň ochrany určitých vkladov, konkrétne ochrany „[dlhopisov emitovaných úverovou inštitúciou] a záväzk[ov] z vlastných akceptácií zmeniek a vlastných vystavených zmeniek“.

35. Ak vychádzame výlučne z doslovného znenia článku 1 smernice o vkladoch, zdá sa jasné, že normotvorca zahrnul pod pojem „vklad“ dva rôzne pojmy alebo inštitúty. Prvým z nich je – ako sa uvádza v tomto ustanovení – „[kladný] zostatok, ktorý vznikne z peňažných prostriedkov ponechaných na účte alebo z dočasných úložiek vyplývajúcich z bežných bankových činností, ktoré musí úverová inštitúcia splatiť v zmysle platných zákonných a zmluvných podmienok“. Druhým pojmom, ktorý je odlišný od prvého pojmu, je „[pohľadávka potvrdená] listinou vydanou úverovou inštitúciou“.

36. V oboch prípadoch ide o pohľadávky, ktoré je úverová inštitúcia povinná vrátiť, a to buď v jednom prípade majiteľovi účtu, na ktorom boli ponechané peňažné prostriedky, z ktorých vznikol kladný zostatok, alebo na ktorom sa vykonávali bežné bankové činnosti, pri ktorých sa vytvorili dočasné úložky, z ktorých tiež vyplýva kladný zostatok, alebo v druhom prípade vlastníkovi vkladového certifikátu. Predmetné pohľadávky, ktoré sú v tomto smere totožné, sa však odlišujú tým, že len v prípade vkladových certifikátov ide o pohľadávky, ktoré možno previesť alebo s ktorými možno prípadne obchodovať.

37. V prvom prípade totiž článok 1 smernice o vkladoch odkazuje na pohľadávky, ktorých vrátenie je povinné v zmysle zákonných a zmluvných podmienok uplatniteľných na účty, na ktorých sú predmetné finančné prostriedky uložené, alebo na bežné bankové činnosti, z ktorých také pohľadávky vyplynú v dôsledku dočasných úložiek. Podľa môjho názoru je jasné, že táto povinnosť vrátenia vylučuje možnosť, aby bola pohľadávka predmetom prevodu alebo obchodovania, keďže v prísnom zmysle slova ide o vklad zverený inštitúcii.[10]

38. V druhom prípade sú však v článku 1 smernice výslovne spomenuté pohľadávky potvrdené vkladovým certifikátom, teda nástrojom, pre ktorý je príznačné, že je prevoditeľný.[11] To vyplýva zo smernice 86/635, ktorá v článku 20 ods. 1 stanovuje, že položka „[Záväzky] dokladované osvedčeniami“ musí zahŕňať „jednak dlhopisy, ako aj [záväzky], pre ktoré boli vydané *prevoditeľné osvedčenia, najmä vkladové certifikáty*…“.[12] V tom istom zmysle článok 4 ods. 1 bod 19 smernice 2004/39 vymedzuje „nástroje peňažného trhu“ ako „tie druhy nástrojov, s ktorými sa bežne *obchoduje* na peňažnom trhu, ako sú napríklad štátne pokladničné poukážky, *vkladové certifikáty*[13] a obchodné cenné papiere a s výnimkou platobných nástrojov“.

9 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

10 — Ide spravidla o vklad „na videnie“, ktorého najtypickejší druh sa nazýva „vklad na bežnom účte“. Pozri napríklad CORTÉS, L. J.: Contratos bancarios (II). In: URÍA, R., MENÉNDEZ, A.: *Curso de Derecho Mercantil*. Zv. II. Madrid: Civitas, 2001, s. 540. Pozri tiež Thessinga, K. D.: Das Einlagengeschäft. In: Boujong, K., Ebenroth, C. T., Joost, D.: *Handelsgesestzbuch Kommentar*. Zv. 2. München: C. H. Beck – Franz Vahlen, 2001, s. 1918 a nasl.

11 — Pozri v tomto zmysle napríklad Cremades Bañón, F.: *Certificados de depósito en las imposiciones a plazo*. Murcia, 1979, s. 102. Spravidla ide o „termínované“ vklady alebo úložky, ktorých likviditu uľahčuje vydávanie certifikátov, ktoré potvrdzujú právo na vrátenie uložených finančných prostriedkov. Pozri CORTÉS, L. J.: c. d., s. 541, ktorý definuje vkladové certifikáty ako „cenné papiere na rad prevoditeľné rubopisom, takže vlastník ich môže scudziť a získať späť finančné prostriedky investované alebo uložené na určitú dobu bez toho, aby došlo k zrušeniu alebo ukončeniu zmluvy s úverovou inštitúciou“. Pozri tiež RECALDE, A.: Certificado de depósito. In: *Enciclopedia Jurídica Básica*. Zv. I. Madrid: Civitas, 1995, s. 1016.

12 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

13 — To isté.

39. V dôsledku toho sa zdá jasné, že na účely práva Únie a najmä smernice o vkladoch sú vkladové certifikáty istým druhom „vkladu“ v zmysle tejto smernice, ktorý sa vyznačuje práve svojou prevoditeľnosťou.

40. Otázka teda spočíva v tom, či vkladové certifikáty s týmito vlastnosťami patria medzi vklady, ktoré členské štáty môžu podľa článku 7 ods. 2 smernice o vkladoch vyňať z ochrany stanovenej smernicou alebo ktorým môžu poskytnúť nižšiu úroveň ochrany.

41. V súlade s článkom 7 ods. 2 smernice o vkladoch členské štáty môžu stanoviť, že „určití vkladatelia alebo vklady budú vyňaté z ochrany alebo im bude poskytnutá nižšia úroveň ochrany“. Ako však vyplýva z použitia pojmu „určité“, táto možnosť nie je všeobecná, ale je spojená s tými vkladateľmi a vkladmi, ktorí sú vymenovaní v prílohe I uvedenej smernice.

42. Na základe preskúmania vkladateľov a vkladov uvedených v prílohe I treba poukázať na to, že – pokiaľ ide o vklady – takmer všetky zodpovedajú pojmu vklad a – čo sa týka vkladateľov – tiež väčšinou ide o vkladateľov verejnej povahy. Táto príloha totiž zahŕňa vklady poisťovní (bod 2), vklady štátu a orgánov verejnej správy (body 3 a 4), vklady podnikov kolektívneho investovania (bod 5) alebo dôchodkových fondov (bod 6), ako aj vklady osôb, ktoré majú určitú zodpovednosť pri riadení alebo audite úverovej inštitúcie (body 7, 8 a 9), alebo vklady v cudzej mene (bod 13). V týchto prípadoch ide vždy o vklady, ktorých osobitosť spočíva v povahe ich majiteľa. Práve táto povaha odôvodňuje možnosť vyňať uvedené vklady z ochrany poskytovanej smernicou o vkladoch, a to buď preto, lebo – ak ide o vkladateľov verejnej povahy – nie je potrebná ochrana stanovená smernicou, alebo preto, lebo ide o vkladateľov, ktorí sú do určitej miery zodpovední za situáciu, ktorá vyvolala potrebu predmetnej ochrany.

43. Jediné prípady uvedené v prílohe I, ktoré nesúvisia s postavením majiteľa vkladu, sú jednak prípady uvedené v bode 10 („Vklady, ktoré nie sú na jedno meno [Anonymné vklady – *neoficiálny preklad*]“), z uvedenia ktorých *a contrario* vyplýva, že nemožno vylúčiť „vklady na meno“, a jednak – v rozsahu relevantnom pre prejednávanú vec – prípady spomenuté v bode 12, ktorý odkazuje na „dlhopisy [emitované úverovou inštitúciou] a [na] záväzky z vlastných akceptácií zmeniek a vlastných vystavených zmeniek“. To znamená, že ide spravidla o vkladové certifikáty.

44. Preto je podľa môjho názoru nepochybné, že Litovská republika bola podľa smernice o vkladoch oprávnená vylúčiť alebo znížiť úroveň ochrany vkladových certifikátov, pod ktorými treba rozumieť prevoditeľné finančné nástroje, keďže vzhľadom na vyššie uvedené je prevoditeľnosť v práve Únie podstatným znakom týchto nástrojov.

45. Litovský zákonodarca však nevylúčil všetky vkladové certifikáty, ale len tie, ktoré boli emitované samotnou poistenou úverovou inštitúciou. Keďže smernica o vkladoch umožňuje vylúčiť takéto vkladové certifikáty, litovskému zákonodarcovi nemožno nič vytýkať.

46. Domnievam sa však, že v každom prípade musí ísť o vkladové certifikáty v zmysle práva Únie, teda o prevoditeľné cenné papiere, takže ak nie je splnená táto podmienka a ide napríklad o certifikáty na meno, je irelevantné, či ich emitentom bola poistená inštitúcia.[14] Inak povedané, ak by sporné finančné nástroje vzhľadom na svoje vlastnosti neboli prevoditeľné, a preto – bez ohľadu na svoj názov – by nepredstavovali vkladové certifikáty v pravom zmysle slova, nevzťahovala by sa na ne možnosť vylúčenia stanovená smernicou o vkladoch.

47. V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu určiť, či nástroje, o ktoré ide v konaní vo veci samej, zodpovedajú typu vkladových certifikátov, na ktoré sa podľa smernice o vkladoch a so zreteľom na kritérium ich prevoditeľnosti alebo neprevoditeľnosti vzťahuje alebo nevzťahuje ochrana stanovená uvedenou smernicou.

48. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem odpovedať na prvú otázku v tom zmysle, že článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I smernice o vkladoch sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu vylúčiť z pôsobnosti ochrany vkladateľov úverovej inštitúcie, ktorí vlastnia vkladové certifikáty vydané touto inštitúciou, za predpokladu, že ide o prevoditeľné nástroje, čo musí určiť vnútroštátny súd. V opačnom prípade treba konštatovať, že uvedené vklady neboli vyňaté z ochrany stanovenej v uvedenej smernici.

B – *O štvrtej a druhej prejudiciálnej otázke*

49. Podľa môjho názoru treba na druhú a štvrtú z otázok položených Lietuvos Aukščiausiasis Teismas odpovedať spoločne.

50. Predmetom štvrtej otázky je smernica odlišná od vyššie uvedenej, a to smernica o investoroch, pričom je úplne irelevantné, že vnútroštátny zákonodarca prebral túto smernicu, ako aj smernicu o vkladoch do toho istého legislatívneho aktu.

51. Touto otázkou sa vnútroštátny súd konkrétne pýta, či litovský zákonodarca správne prebral smernicu o investoroch, ak vylúčil z ochrany stanovenej v tejto smernici určité investície, ako napríklad investíciu tvorenú úverovým cenným papierom, konkrétne vkladovým certifikátom, ktorý nie je prevoditeľný ani obchodovateľný.

52. Vnútroštátny súd sa konkrétne pýta, či sa článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 2 smernice o investoroch v spojení s prílohou I tejto smernice majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje zo systému náhrad investorov, ktorá vlastnia dlhové nástroje emitované za okolností, ktorými sa vyznačuje prípad posudzovaný v konaní vo veci samej.

53. Ako uvediem ďalej, odpoveď na túto otázku úzko súvisí s druhou otázkou položenou vnútroštátnym súdom, v ktorej sa tento súd pýta, či sa v prípade, ak smernice 94/19 a 97/9 boli prebraté tým istým vnútroštátnym zákonom, článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I smernice 94/19 a článok 2 ods. 2 smernice 97/9 – vzhľadom na článok 2 ods. 3 smernice 97/9 – majú vykladať v tom zmysle, že na vlastníkov vkladových certifikátov a dlhopisov sa nemôže vzťahovať žiadny zo systémov ochrany na účely uvedených smerníc.

14 — Kritérium prevoditeľnosti je podľa môjho názoru kritériom, ktoré najviac zodpovedá cieľu výnimky stanovenej smernicou o vkladoch a – ako uvediem ďalej – je najvhodnejšie na zosúladenie uvedenej smernice s cieľom smernice o investoroch. Podľa môjho názoru má veľký význam skutočnosť, že napríklad nemecké právo vylučuje z ochrany poskytovanej smernicou o vkladoch certifikáty na doručiteľa [§ 1 ods. 2 Einlagensicherungs- und Anlegerentschädigungsgesetz zo 16. júla 1998 (BGBl. I, s. 1842), v znení zmenenom a doplnenom zákonom z 15. júla 2014 (BGBL. I, s. 934)]. V tom istom zmysle španielsky zákonodarca poskytuje v rámci ochrany vkladov ochranu vkladovým certifikátom na meno, s vylúčením vkladových certifikátov vystavených na doručiteľa [článok 4 ods. 4 písm. c) Real Decreto 2606/1996, de 20 de diciembre, por el que se establece el régimen jurídico del fondo de garantía de depósitos de entidades de crédito (kráľovský dekrét 2606/1996 z 20. decembra, ktorým sa stanovuje právny režim fondu ochrany vkladov v úverových inštitúciách) (BOE č. 307 z 21. decembra)].

1. Tvrdenia účastníkov konania v súvislosti so štvrtou otázkou

54. Snoras a IID zastávajú názor, že zabezpečenie stanovené smernicou o investoroch sa neviaže na typ finančného nástroja, ale na osobu, ktorá ho uschováva (finančný sprostredkovateľ), a nepokrýva riziko platobnej neschopnosti emitenta. Okrem toho v prípade, o aký ide v prejednávanej veci, keď sa finančné prostriedky investora prevedú na emitenta ako cena za nadobudnuté finančné nástroje, sumy zaplatené investorom nemožno považovať za finančné prostriedky, ktoré sa majú investovať, na ktoré sa vzťahuje ochrana podľa článku 2 smernice o investoroch. V prejednávanom prípade boli finančné prostriedky dobrovoľne prevedené na spoločnosť Snoras na základe zmlúv, ktorých zmluvnými stranami boli Vitoldas Guliavičius a Virgilijus Vidutis Nemaniūnas, pričom tieto zmluvy navyše stanovovali, že banka je oprávnená používať finančné prostriedky svojich klientov. Za týchto okolností je skutočnosť, že Snoras má zároveň postavenie emitenta aj sprostredkovateľa cenných papierov, irelevantná pre výklad smernice o investoroch.

55. Litovská vláda tvrdí, že Najvyšší súd pochybil, keď konštatoval, že systém ochrany investorov nie je uplatniteľný z dôvodu typu finančného nástroja. Podľa jej názoru tento systém nebol uplatniteľný preto, lebo inštitúcia v konkurze nepoužila ani nepreviedla cenné papiere alebo finančné prostriedky bez súhlasu Vitoldasa Guliavičiusa a Virgilijusa Vidutisa Nemaniūnasa. Litovská republika navyše považuje za irelevantné, že Snoras bola zároveň emitentom aj sprostredkovateľom sporných úverových cenných papierov, keďže sumy, ktoré na ňu previedli investori, sú protihodnotou za kúpu cenných papierov a investori mohli žiadať o ich vrátenie len za podmienok stanovených v príslušných zmluvách. V konečnom dôsledku nič nenasvedčuje tomu, že banka si prisvojila alebo použila majetok investorov bez ich súhlasu.

56. Komisia tvrdí, že systém podľa článku 2 ods. 2 a článku 4 ods. 2 smernice o investoroch zabezpečuje náhradu za vkladové certifikáty a predmetné záväzky, ak sú splnené dve podmienky. V prvom rade musí ísť o finančné nástroje v zmysle smernice 2004/39, teda o cenné papiere obchodovateľné na peňažnom trhu. Druhou podmienkou je, že úverová inštitúcia nevrátila investorom cenné papiere, ktoré im patria, alebo im nevyplatila finančné prostriedky, ktoré im dlhuje alebo ktoré im patria a ktoré drží na ich účet v súvislosti s vkladovými certifikátmi. Podľa názoru Komisie je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či sú v spornej veci splnené obe podmienky. Komisia však tvrdí, že na účely splnenia prvej podmienky samotná skutočnosť, že nedošlo k prevodu cenných papierov na majiteľa alebo na finančného sprostredkovateľa ani k ich registrácii u centrálneho depozitára, nedovoľuje vylúčiť možnosť, že tieto cenné papiere sú prevoditeľné.

2. Tvrdenia účastníkov konania v súvislosti s druhou otázkou

57. Vitoldas Guliavičius sa domnieva, že obidve smernice treba vykladať tak, aby sa vždy poskytla ochrana stanovená jednou z nich, takže vylúčenie určitých finančných nástrojov nemôže viesť k tomu, že investori budú automaticky zbavení ochrany.

58. Tak Litovská republika, ako aj Snoras a IID zhodne tvrdia, že smernica o vkladoch a smernica o investoroch sledujú odlišné ciele: cieľom smernice o vkladoch je zachovať dôveru vkladateľov voči úverovým inštitúciám a stabilitu finančného systému a cieľom smernice o investoroch je ochrana investorov pred rizikom podvodu, nesprávnym postupom alebo pochybením týkajúcim sa správy zo strany investičnej spoločnosti bez toho, aby bola zahrnutá ochrana pred samotným rizikom investície ako takej. Podľa názoru týchto účastníkov konania nárok na náhradu vzniká len v prípade platobnej neschopnosti úverovej inštitúcie alebo investičnej spoločnosti, pokiaľ sú splnené podmienky stanovené litovskou právnou úpravou a právnou úpravou Únie. Pokiaľ ide o smernicu o investoroch, je to tak v prípade podmienky stanovenej v § 9 ods. 1 litovského zákona o ochrane vkladov.

59. Títo účastníci konania tiež zhodne uvádzajú, že obidve smernice dovoľujú, aby členské štáty vyňali z ochrany určité kategórie vkladov a investorov. Tvrdia však, že smernica o investoroch nestanovuje, že kategórie vyňaté z ochrany poskytovanej smernicou o vkladoch musia byť nevyhnutne chránené v zmysle smernice o investoroch alebo naopak. Je to tak preto, lebo – hoci tieto smernice spolu súvisia – samotná skutočnosť, že obidve smernice boli prebraté tým istým vnútroštátnym zákonom, neznamená, že všetci vkladatelia alebo investori sa v každom prípade môžu domáhať náhrady za platobnú neschopnosť úverovej inštitúcie alebo investičnej spoločnosti.

60. Komisia zastáva názor, že hoci sa obidve smernice odlišujú, pokiaľ ide o ich pôsobnosť a podmienky uplatnenia, ako aj z hľadiska úrovne ochrany, ktorú poskytujú, je možné, že niekedy dôjde k prekrývaniu týchto systémov, a pre tento prípad sú stanovené pravidlá na zamedzenie dvojakých náhrad – konkrétne ide o odôvodnenie 9 smernice o investoroch a článok 2 ods. 3 tejto smernice.

61. Komisia zdôrazňuje, že obidve smernice sledujú spoločný cieľ, ktorým je zabezpečiť minimálnu ochranu malým investorom vzhľadom na ich zraniteľnosť vo vzťahu k finančným inštitúciám. Vylúčenie určitých úverových cenných papierov na základe článku 7 ods. 2 a bodu 12 prílohy I smernice o vkladoch však treba vykladať bez ohľadu na to, či sú také cenné papiere predmetom ochrany stanovenej smernicou o investoroch, alebo sú z nej vyňaté. Z toho vyplýva, že nemožno vylúčiť možnosť, že jednotlivcom nevznikne nárok na ochranu podľa žiadnej z týchto dvoch smerníc.

3. Posúdenie

62. Smernica o investoroch zabezpečuje ochranu investora, ktorá je cieľom tejto smernice, ak sú splnené podmienky stanovené v jej článku 2 ods. 2, ktoré súvisia s tým, že investičná spoločnosť z dôvodu svojej finančnej situácie nemôže splniť svoje záväzky voči investorom. V tomto prípade smernica o investoroch stanovuje, že sa musí zabezpečiť krytie a) na vyplatenie peňazí dlžných alebo patriacich investorom a uložených u investičnej spoločnosti v ich prospech v súvislosti s investičnou činnosťou alebo b) s cieľom vrátiť investorom nástroje, ktoré im patria a ktoré investičná spoločnosť na ich účet drží, uchováva a spravuje v súvislosti s investičnou činnosťou, a to „v súlade s príslušnými právnymi a zmluvnými podmienkami“.

63. Na účely smernice o investoroch sa podľa jej článku 1 ods. 3 majú za „nástroje“ považovať nástroje vymenované v oddiele B prílohy k smernici 93/22, teda okrem iného nástroje peňažného trhu, medzi ktoré – ako bolo uvedené v bode 38 týchto návrhov – patria podľa článku 4 ods. 1 bodu 19 smernice 2004/39 vkladové certifikáty.

64. Smernica o investoroch dovoľuje, aby členské štáty stanovili určité výnimky zo systému ochrany. Normotvorca Únie konkrétne v prílohe I stanovil zoznam možných výnimiek, pričom všetky z nich sú založené na osobnom alebo inštitucionálnom postavení investora, takže možno vylúčiť napríklad profesionálnych alebo verejnoprávnych investorov, vedúcich alebo zodpovedných predstaviteľov samotnej investičnej spoločnosti alebo ich blízkych príbuzných.

65. Podľa litovskej právnej úpravy – v ktorej, ako vieme, smernica o vkladoch a smernica o investoroch boli prebraté do toho istého legislatívneho aktu – sú z ochrany vyňaté vkladové certifikáty vydané samotnou úverovou inštitúciou. Práve z dôvodu „zlúčenia“ oboch smerníc, ku ktorému došlo v litovskej právnej úprave, nie je možno určiť, či sú také certifikáty vylúčené ako vklady, alebo ako investície, teda ktorú z možností vylúčenia povolených uvedenými smernicami si zvolil litovský zákonodarca. Tak litovská vláda, ako aj Snoras a IID tvrdia, že vyňatie z ochrany v prejednávanom prípade nie je spôsobené skutočnosťou, že Snoras je emitentom sporných cenných papierov. Podľa ich názoru bola rozhodujúca okolnosť, že Snoras nepoužila ani nepreviedla tieto cenné papiere bez súhlasu Vitoldasa Guliavičiusa a Virgilijusa Vidutisa Nemaniūnasa.

66. Podľa môjho názoru je zrejmé, že cieľom smernice o investoroch nie je kryť riziko, ktoré je neoddeliteľnou účasťou každej investičnej činnosti, ale len určité riziká spojené s platobnou neschopnosťou investičných spoločností. Ak však – ako je to v spornej veci – emitentom cenných papierov a sprostredkovateľom je tá istá úverová inštitúcia, je ťažké vymedziť riziko spojené s finančnou situáciou úverovej inštitúcie na jednej strane a riziko späté s investíciou na druhej strane.

67. Smernica o investoroch v skutočnosti pripúšťa možnosť existencie pohľadávok, v prípade ktorých z dôvodu, že pochádzajú od investičných spoločností, ktoré sú úverovými inštitúciami, nie je ľahké určiť, či predstavujú vklad chránený smernicou o vkladoch, alebo či ide o peniaze uložené v týchto inštitúciách v súvislosti s investičnou činnosťou, ktoré sú chránené smernicou o investoroch. Z tohto dôvodu sú členské štáty podľa odôvodnenia 9 tejto poslednej uvedenej smernice v týchto prípadoch „oprávnené určiť, ktorá smernica sa použije pre takéto pohľadávky“.

68. Domnievam sa, že možnosť takto ponúknutá členským štátom vychádza z toho, že – napriek tomu, že v týchto prípadoch je veľmi ťažké určiť, či ide o vklady alebo investície – normotvorca Únie chcel, aby sa v konečnom dôsledku uplatnil jeden alebo druhý zo systémov ochrany stanovených každou z dvoch predmetných smerníc, čo znamená, že vnútroštátne právne predpisy a príslušné vnútroštátne súdy musia umožniť, aby sa najprv určilo, či je konkrétny nástroj, o ktorý ide v každom jednotlivom prípade, vkladom alebo investíciou.

69. Podľa môjho názoru to vyplýva zo samotného odôvodnenia 9 smernice o investoroch, v ktorom sa uvádza, že vzhľadom na to, že „[definícia] investičnej spoločnosti zahŕňa úverové inštitúcie, ktoré sú oprávnené vykonávať investičné služby…[,] každá z takýchto úverových inštitúcií musí byť nútená podliehať systémom náhrad pre investora na pokrytie investičných činností[, pričom] však nie je nutné vyžadovať od takejto úverovej inštitúcie podriadenie sa dvom oddeleným systémom, ak jednotný systém spĺňa požiadavky tak tejto smernice, ako aj smernice 94/19/ES…“.

70. V súlade s vyššie uvedeným článok 2 ods. 3 smernice o investoroch stanovuje, že „[každá pohľadávka v zmysle odseku 2 voči úverovej inštitúcii, na ktorú by sa v danom členskom štáte vzťahovala] tak táto smernica, ako aj smernica 94/19/ES, musí byť podriadená členským štátom systému v rámci jednej z týchto smerníc, tak ako členský štát uzná za vhodné“. V tom istom ustanovení sa však uvádza, že „za žiadnu pohľadávku nesmie byť poskytnutá náhrada v rámci týchto smerníc viac ako jedenkrát“.

71. V prípade litovskej právnej úpravy boli obidve smernice prebraté do jedného legislatívneho aktu, ktorý stanovuje jednotný systém ochrany. Podľa môjho názoru toto legislatívne riešenie spočívajúce vo vytvorení len jedného systému ochrany nie je vôbec spochybniteľné, lebo v odôvodnení, ktoré som práve citoval, sa výslovne hovorí o možnosti „jednotného systému“. To však platí len v prípade, ak taký systém – ako to vyžaduje to isté odôvodnenie – „spĺňa požiadavky tak“ smernice o vkladoch, ako aj smernice o investoroch.

72. Skutočnosť, že podľa litovskej právnej úpravy je vkladový certifikát vydaný úverovou inštitúciou vyňatý z ochrany stanovenej pre vklady, teda vôbec nemôže mať za následok jeho vyňatie z ochrany, ktorá by sa naň mohla vzťahovať ako na investičný nástroj. Práve naopak systém ochrany zavedený litovským zákonodarcom *musí spĺňať tak požiadavky smernice o vkladoch, ako aj smernice o investoroch*, lebo – ako bolo uvedené – smernica o investoroch vyžaduje, aby úverové inštitúcie oprávnené vykonávať investičné služby podliehali systému náhrad na pokrytie investičných činností.

73. Vylúčenie by bolo možné len v prípade, ak by smernica o investoroch stanovila takú výnimku. Pri určovaní prípadov, na ktoré sa vzťahuje krytie stanovené v smernici o investoroch, však táto smernica uvádza len okolnosť, že investičná spoločnosť nie je schopná plniť svoje záväzky „vzhľadom na dôvody priamo spojené s jej finančnou situáciou“ (článok 2 ods. 2 smernice o investoroch), pričom neuvádza okolnosť vyžadovanú litovským zákonodarcom, teda použitie finančných prostriedkov bez súhlasu.

74. V rámci druhého predbežného záveru teda navrhujem odpovedať na štvrtú otázku v tom zmysle, že článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 2 smernice o investoroch (v spojení s prílohou I uvedenej smernice) sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje zo systému náhrad, ktorý je stanovený v tejto smernici, vkladové certifikáty vydané úverovou inštitúciou, ak táto inštitúcia nepreviedla ani nepoužila finančné prostriedky alebo cenné papiere investorov bez ich súhlasu.

C – O tretej prejudiciálnej otázke

75. Napokon sa v rámci poradia posudzovania otázok položených Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, ktoré považujem za logické, zameriam na preskúmanie tretej z jeho otázok, ktorou sa tento súd pýta, či sa jednotlivci v prípade, ak vnútroštátna právna úprava vylučuje ochranu stanovenú v smerniciach 94/19 a 97/9, môžu v konaní pred vnútroštátnym súdom odvolávať na určité ustanovenia oboch smerníc.

76. Hneď na úvod však uvádzam, že v prípade, ak je vylúčenie sporných nástrojov z pôsobnosti ochrany stanovenej v smernici o vkladoch v súlade s touto smernicou, otázka priameho účinku vznikne len v súvislosti so smernicou o investoroch v rozsahu, v akom vnútroštátna právna úprava neoprávnene vylúčila ochranu, ktorá sa má poskytnúť podľa tejto poslednej uvedenej smernice.

1. Tvrdenia účastníkov konania

77. Snoras a IID sa stotožňujú so stanoviskom litovskej vlády, pričom tvrdia, že ustanovenia smerníc, na ktoré poukazuje vnútroštátny súd, nemožno uplatniť ani na Snoras ako súkromnoprávny subjekt, ani na IID ako verejnoprávny podnik, ktorý vystupuje v konaní vo veci samej ako vedľajší účastník. Napokon tvrdia, že v prípade, ak by sa dospelo k záveru, že obidve smernice možno uplatniť priamo, treba uprednostniť uplatnenie smernice o investoroch.

78. Litovská vláda spochybňuje konštatovanie vnútroštátneho súdu, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy nemožno na vlastníkov vkladových certifikátov a dlhopisov emitovaných úverovou inštitúciou uplatniť ani jeden zo systémov ochrany stanovených smernicou o vkladoch a smernicou o investoroch. Podľa jej názoru je síce pravda, že smernica o vkladoch sa neuplatní vzhľadom na výnimku stanovenú v článku 7 ods. 2 tejto smernice, ale môže sa uplatniť systém podľa smernice o investoroch. Ak sa v prejednávanom prípade neposkytla náhrada, je to preto, lebo nebola splnená podmienka stanovená v § 9 ods. 2 litovského zákona o ochrane vkladov.

79. Čo sa týka otázky priameho účinku, Litovská republika tvrdí, že vzhľadom na to, že smernica o vkladoch a smernica o investoroch boli prebraté správne, táto otázka je neprípustná a že v každom prípade ani jedna z týchto dvoch smerníc nespĺňa nevyhnutné podmienky na to, aby mala taký účinok.

80. Komisia zastáva názor, že otázka jednoznačnosti, presnosti a bezpodmienečnosti smernice o vkladoch nie je na mieste, keďže v predmetnom prípade boli vkladové certifikáty na základe článku 7 ods. 2 smernice o vkladoch oprávnene vyňaté z ochrany stanovenej touto smernicou. Pokiaľ ide o smernicu o investoroch, Komisia sa domnieva, že vnútroštátny súd by mal uplatniť relevantné vnútroštátne ustanovenia tak, aby boli zlučiteľné s výkladom článku 2 ods. 2 a článku 4 ods. 2 uvedenej smernice, ktorý podľa jej názoru treba použiť pri zodpovedaní štvrtej z otázok položených vnútroštátnym súdom.

2. Posúdenie

81. V tretej otázke vnútroštátny súd vychádza z predpokladu, že „podľa vnútroštátnej právnej úpravy sa na vlastníkov vkladových certifikátov a dlhopisov vydaných úverovou inštitúciou nevzťahuje ani jeden z možných systémov ochrany stanovených“ smernicou o vkladoch a smernicou o investoroch. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýta, či je možné priame uplatnenie smernice o vkladoch a smernice o investoroch.

82. Ako som už uviedol, potreba priameho uplatnenia smernice o investoroch by prichádzala do úvahy v prípade, ak by oprávnene bola vylúčená ochrana stanovená smernicou o vkladoch, ale za sporné nástroje by sa nemohla poskytnúť náhrada ako za investície, lebo nespĺňajú podmienku stanovenú na tento účel litovským zákonodarcom, konkrétne podmienku, aby finančné prostriedky boli použité bez súhlasu.

83. Ak by to napokon bolo tak, verejnoprávny charakter IID ako verejnoprávneho podniku, ktorého cieľom je zabezpečiť ochranu vkladov a záväzkov v prípade platobnej neschopnosti finančných inštitúcií, by podľa môjho názoru v zásade odôvodňoval priame uplatnenie smernice o investoroch, keďže účastníkmi konania vo veci samej nie sú len jednotlivci. [15] Je však zrejmé, že táto skutočnosť by sama osebe nestačila na vyvodenie tohto následku, lebo v prvom rade je nevyhnutné, aby ustanovenie, ktoré má mať priamy účinok, bolo dostatočne jasné, presné a bezpodmienečné.

84. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa totiž jednotlivci v prípadoch neprebratia alebo nesprávneho prebratia smernice, ktorej ustanovenia sú bezpodmienečné a dostatočne presné, môžu odvolávať na tieto ustanovenia voči štátu v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. [16]

85. Domnievam sa, že v prejednávanom prípade je splnená aj táto podmienka, keďže – vzhľadom na to, že smernica o investoroch určite sama osebe nestanovuje systém náhrad pre investorov – taký systém zaviedol litovský zákonodarca v celom jeho rozsahu a podrobnostiach, takže jedinou okolnosťou, ktorá môže brániť uplatneniu tohto systému na sporné nástroje – v prípade, ak sa z vyššie uvedených dôvodov majú považovať za investičné nástroje, čo musí určiť vnútroštátny súd – by to bola podmienka stanovená litovským zákonodarcom (neodsúhlasené použitie), ktorá podľa môjho názoru nie je zlučiteľná so smernicou o investoroch.

86. V tomto zmysle je ustanovenie smernice o investoroch týkajúce sa vymedzenia prípadov, na ktoré sa táto smernica vzťahuje, samo osebe dostatočne jasné, presné a bezpodmienečné na to, aby bolo možné priamo sa naň odvolávať na úkor ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov.

87. V dôsledku toho by smernica o investoroch v tomto smere mala priamy účinok a – keďže v konaní vo veci samej nestoja proti sebe výhradne jednotlivci – vnútroštátny súd ju môže v tomto konaní uplatniť. Na tento účel musí stačiť, ak sa neprihliadne na podmienku zavedenú litovským zákonodarcom, ktorú smernica o investoroch nestanovuje, tak, aby systém ochrany zavedený litovským zákonodarcom mohol prípadne poskytnúť krytie pre sporné nástroje.

88. Preto v rámci posledného predbežného záveru navrhujem odpovedať na tretiu otázku v tom zmysle, že vnútroštátny súd je v prípade potreby pri určovaní okruhu investícií, na ktoré sa vzťahuje systém ochrany stanovený smernicou o investoroch, povinný na základe priameho účinku smernice o investoroch neuplatniť podmienku neodsúhlaseného použitia stanovenú vnútroštátnym zákonodarcom.

15 — Ako sa uvádza v rozsudku z 15. januára 2014, Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, bod 36), „ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce mu povinnosti – hoci aj jasné, presné a bezpodmienečné – nemožno samo osebe uplatniť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci“. Pozri v tom istom zmysle rozsudok z 19. januára 2010, Kücükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, bod 46).

16 — Tradičná judikatúra od vydania rozsudku zo 4. decembra 1974, Van Duyn (41/74, EU:C:1974:133). Súdny dvor navyše ešte rozšíril definíciu pojmu štát na tieto účely – pozri rozsudok z 26. februára 1986, Marshall (C-152/84, EU:C:1986:84).

VI – Návrh

89. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré predložil Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, takto:

1. Článok 7 ods. 2 v spojení s bodom 12 prílohy I smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu vylúčiť z pôsobnosti ochrany vkladateľov úverovej inštitúcie, ktorí vlastnia vkladové certifikáty vydané touto inštitúciou, za predpokladu, že ide o prevoditeľné nástroje. Prináleží vnútroštátnemu súdu určiť, či sporné certifikáty spĺňajú uvedenú podmienku.

2. Článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/9/ES z 3. marca 1997 o systémoch náhrad pre investorov (v spojení s prílohou I uvedenej smernice) sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v prípade, ak nedochádza k prekrývaniu so smernicou 94/19, vylučuje zo systému náhrad, ktorý je v nej stanovený, vkladové certifikáty vydané úverovou inštitúciou, ak táto inštitúcia nepreviedla ani nepoužila finančné prostriedky alebo cenné papiere investorov bez ich súhlasu.

3. Vnútroštátny súd je pri určovaní okruhu investícií, na ktoré sa vzťahuje systém ochrany stanovený smernicou 97/9, povinný na základe priameho účinku tejto smernice neuplatniť podmienku neodsúhlaseného použitia stanovenú vnútroštátnym zákonodarcom.